CHIMWINI (Bravanese Language)

Baaqi rasmi xuquuqi ya binadamu

I ansixishiiza go’aani ya gole zonte xisabuye ni 217A(III) 10wa December 1948

Qodobu ya 1

Isma binadamu huzalowaye ni xori tarafa sharafu na Xuquuqu ni sawa kila muntru na mujiitru wabeele cilmu Na wacyi, na nikuwonoowa muntru ku dhaqmata na Na miingine kana wantru wazaleeno.

Qodobu ya 2

Kila muntru naawo xuquuqu ya isifiila na baaqi iyi, Yo itraku langaliloowa taraafa qabiila ,lamuuna,mubli Ama muke,luqa, diiniye, siyaasa ama fikra mbali , Chizaazi,ama mahalaye iliilo ,xoola ama xaali mbali . Na haqadirowi nqfanyilizowa kulawangayo tarafa
Siyaasa , xukumu ama xali ya caalami uko ,nti ama Muuyi waaye zaazila , inaayiwe nti iyo nti itraqshikowa Na waantru , ama inayiwe nti dowla mbali shiishilo Intrana xukumu ya ntiini ama ntrana xori .

Qodobu ya 3

Kila muuntru nawoo xaqi ku ciinsha kaa xori ama Ma iinsha ya amaani

Qodobu ya 4

Ntraku muuntru qshikoowa chiyaananima, ama Qfanya biyaanshara tarafa kuwa uza ziyaana

Qodobu ya 5

Ntraku ku dirshoowa muntru mbigo ama dhibu Zaydi ya binadamunima

Qodobu ya 6

Kila muuntru naawo xaqi kiwoowa mahale uko Shaqsi ahaaniye

Qodobu ya 7

Kila wantru ni sawa tarafa sharci na wanaawo xaqi
Wo watrakulawanganyowa kawontena ku Badbadishowa na ku reboowa iyo huleetro

Waantru qfanyoowa mbali mbali.

Qodobu ya 8

Kila mutru nawo xaqi maxkama ya muuyiwe Qsaydoowa mara yaye taqsibowa ka dulmi
Ama taqsibowa na xaquuqu ya dastuuri ama Sharci mbeelo

Qodobu ya 9

Mutru haqadiroowi qfungowa ,qshikoowa ama Qtomoloowa muyiini bilaa sharci .

Qodobu ya 10

Kila mutru naawo xaqi kuwaaye qbatra mbele ya Maxkama waqtiya itaqbelekoowa xuququye ama Wajibaatize ama waqti itaqtruluko dacwa ya ciqaabu.

Qodobu ya 11

1-Kila mutru letreleela dacwa ya ciqaabu naawo xaqi Ku dhaqmatoowa naye kana mutru traqfaanya chiitru Xata qfanyoowa bayaani yaaye fanyizo disa sharci inawo
Na kuhada maxkama kuwa ni wazi kuwa ma danbile Kuwa waqiriliilaku damaanata ruhuzawo

2-na mutru haqadiroowi nkandikoowa mungooni Ficli ama ficli la'aani ba izakuwa fali ama fali la'aani iyo Tarafa sharci izakuwa danbi waqti yingiila na menye fanyiizo
Haqadiroowi kandikoowa mungooni danbi yaaye izaq faanya

Qodobu ya 12

Muntru haqadiroowe ku darawo tarafa jawabuzi za qaasa ,
Familiye , nuumbaye ama mbaraqaze Na muuntru haqadiroowi ku dirshoowa chiintru sharafuyi
Kila mutru nawo xaqi kingila tiini ya sharci zonte yasi chihadiilo

Qodobu ya 13

1-Kila muntru nawo xaqi kuwaye kiineentra ama ku dega Traani ya muuyi waaye nasuulo

2-kila muuntru naawo xaqi kuwaaye qsafata muuyi waaye Nasuulo

Qodobu ya 14

1-kila mutru nawo xaqi kuwaaye keentra muuyi mbali Jisaaye kumeera magani wa siyaasa ye naku zumilo uzitro

2-xaqi yaasi chihadiilo ilu ha iqadirowa qtriloowa doodi Ichiwa uzitro yiilo bilaa siyaasa ama fali zinakiizo ujeedo ya Mabaadii'I (qaramada madoobey)

Qodobu ya 15

1-kila muuntru nawo xaqi na jinsiye
2-haqadiroowi qkuloowa munturu jinsiye bilaa sharci Na haqadiroowi kilizoowa kubadila xaqi ya jinsiye

Qodobu ya 16

1-muke na mubli wa baluqiilo ,wo itrakulawangayoowa Tarafa chizaazi ama farcaye wanaawo xaqi kuwaawo Kuloozanya ni sawa tarafa xaqi ya nuumba ,muda ya xiriiri ya Haruusi yaawo itakii neentro xata waqtiyaawo mataku latano

2-haruusi itaqaadira qbetela waqtiya itaqtuluko qsulanowa Awaje manasuulo kuloozanya

3-reeri ni muhiimu zaaydi ntraani ya waantru na dawala Na waantru wonteba ni xaqi iluyaawo kuwaawo naku Badbaadisha reeri izo.

Qodobu ya 17

1-kila muntru nawo xaqi kuwanaawo mbali xoola Bilaa kiingila na waantru shirka
2-na muuntru haqadirowi qtraliloowa chaake bilaa sharci

Qodobu ya 18

Kila muuntru naawo xaqi kuwaaye qtumikila diini yaaye naawo

Qodobu ya 19

Kila muuntru naawo xaqi kuwaaye naqbatra xori ka ra'iye Na koodize na haqadiroowi ku daroowa na ra'iye ama ku Gudbisha fikraze ama koodize ye naqtrumikilo kila qalabu Hurumikilo wenye hufasaho kodi radio-ni ize kuhayirowa Yaaye naqfasaho

Qodobu ya 20

1-kila muntru nawo xaqi kuwaye nakeentra karka waantru Wa ileeno qkooda tarafa amaani ye xori
2- na muntru haqadiroowi qasboowa kuwaaye kuwa kooha

Qodobu ya 21

1-kila muntru nawo xaqi kuwaaye kuwa chita karka muuyiwe Ama kum doorata oyo waaye nasuulo kumeelela wakiili na ye Ni xori
2- na kila muuntru ni xori kuwaaye nakiingila mamuli nkulu Wa wuyi wiko

3-waantru jisaawo mana suulo ni u astaani wa dowla, Usuulo yaawo mana suulo ina koonyasha dorosha ya lila Hubetelo kila waqti ,inabetele udoorasho iyo ka ntini ntiini
Ama jisa mbali kaa xori

Qodobu ya 22

Kila muuntru madama ni xubna karka wantru naawo xaqi Kuwaaye naqbatra tabiibu ya cafiyaye ,ubabiibu iyo ni kuwa Muntru kunfayiliza sahali na xuquuqu ya dhaqalaye Wantru na cilmu ize kumarmatowa mutru sharafuye , Xoriyaye na qkorake

Qodobu ya 23

1-kila muntru nawo xaqi kuwaye naqbatra kaazi, Kaazi yaaye nasuulo taqaadiro qfaanya , shardi Za kaazi kuwaazo ni cadaala ,naaye kuwaye naku Danesisha chiza qtowa kaaziye
2-kila muntru naawo xaqi kuwaaye naqtraala mshaha Ya uje menziwe ni kaazi mooyi yaayi naqtaalo kuwaye Naqtraala
3-uje naqfaanyo kaazi naawo xaqi kuwaaye naqtraala Mshara yaye taqadiro ku inshiliza na familyaake na Itamiinfilo u tabiibu ziingine
4-kila muntru nawo xaqi kuwaye naqfanya kooha ama Kiingila ye disaye ku ilalisha daniye

Qodobu ya 24

Kila muntru nawo xaqi kuwaaye naqboowa waqti yaaye qbulila Ama qboowa fasaha inamiineentrlo mshaharaye

Qodobu ya 25

1-kila muntru nawo xaqi kuwaaye naqkoma heeei na maiinshaye Itamiinfilo na afiyaye na utruulo wa nafsiye,reeriye, kana Kujaake , nguwoze , nuumba na utabiibu wa afiyaye
Na naawo xaqi kuwaye naqbatra utabiibu wa afiyaye waqti yaaye Taqtowo kaaziye kuwaye naqbatra utabiibu waqtiyayee taakuwo fahandara, chigulu, mzeele, chifa , ama maradi mbali hqaadiri Kuwaaye naqfanyiliza kaazi

2-maama awo waanawo miimba wanaawo xaqi kulangaloowa ka
Qaasa ,waana wonte na zaloowa ka haruusi ama si zaloowa ka
Haruusi wanaawo utabiibu sawa

Qodobu ya 26

1-kila muntru naawo xaqi kuwaaye naqbatra masoomo kabuure , fasli zantiini ni qasbu , wasoomo za farsama na Za xirma ni laazima qbatroowa , wasoomo za fasli za ilu ni
Kuwa waazi na waantru wonte kuwa inaku langaloowa muntru Masoomoye

2- masoomo ni qbenzelezowa kuwa muntru itanfaya ilu Na kuwaaye naku dhowra xaqi ya binadamu na xoriya ya asli Masoomo ni kuwawe naqtranbulana na muuntru,kum himila
Na kuwana meenza jinsi mbali ama mutru naawo diini mbali Na nikowa qfaanya nuumu na kaazi za (qaramada midoobay) Kuliinta amni na amaani

3- wazeelewo ndaawo xaqi ya kaantra kuwawo wanku Dalbata wasoomo ya wanawaawo

Qodobu ya 27

1-kila muntru nawo xaqi kuwaaye naku doorsata ka xoriyaye Kuwaaye naqtraala caada ya ma iinsha ya wantru kuwaye Naku faideysata horumari ya cilmu ama kuwaba wantru faayda

2- kila muuntru nawo xaqi kuwaaye naku ilalisha daniye inayiwe Ya maadi ama micna huleetro yaye hadiilo tarafa cilmu ama Qsawirata chiintru

Qodobu ya 28

Kila muuntru naawo xaqi kuwaaye naqbatra nidaamu ya wantru Caalami xuquuqu na xoriya I tilmameeta baaqi ya caalami Xuquuqu ya binaadamu 7

Qodobu ya 29

1-kila muntru iluke yiiko waajibu: Karka waantru ni mahala ni mahala shaqsiyo we xori Takontroko ilu
2- waqtiya muntru naku libo xaqiye ama xoriye itaqdiro Mreeba ama nfuungo ni sharci iyo imrebeelo, ula jedo ni Kuwaawo naku ilaalisha shaqsiya ya wantru na xoriya ya waantru
Na kuwaawe naku dhaqmata naawo tabi'a suura ya (dimqaradadiga)
3- xuququ na xuriya yaasi chihadiilo ilu ha iqadirowi qtumikilowa Jisa ina kiiszo (qaramada bidoobay)

Qodobu ya 30

Baaqi iyi ntramu chintru itaqadirowa qfasiriloowa micnaye kuwa Dowla , kooxa ama muuntru nawo xaqi kontroka fali ama fali Niingi inaqbenzelezoowa kuwa inaku bur burishilizowa xuquuqi Ama xoriza zandishila baaqi iyi.